

Böringe, en by som idag utgör en del av Svedala kommun. Fotografierna finns bevarade på Folklivsarkivet i Lund. Bilderna är av god kvalitet och Börnfors slussar oss genom bygd och befolkning i sina informativa bildtexter. Författaren har nämligen lagt ner ett enormt arbete med att försöka identifiera avbildade personer och de platser där fotografierna togs. Han förmedlar också berättelserna bakom fotografierna i den mån det går. Läsaren får sig därför också serverad en viktig bit lokalhistoria.

Man får möta både bygdefotografen, hans liv och arbete, och fotografierna. Fotografierna är klara och tydliga och framför allt fulla av liv. Här finns både leende och allvarsamma människor i högtid och arbete. De flesta av de avporträtterade människorna blickar rakt upp på betraktaren från bokens sidor. Samtidigt som man i lugn och ro kan studera ansikten och förundras över fotografiernas detaljrikedom, tittar de avporträtterade tillbaka som om de faktiskt ville berätta något. Hur det nu är med den saken får vi väl aldrig veta. Det är däremot säkert att det är en kärleksfull bok; full av beundran och värme. Det är en bok som på allvar försöker förmedla något av den fotografiska rikedom som våra arkiv och museer rymmer. Eller som Lennart Börnfors formulerar det: alla kan ha glädje av hans (Martin Svenssons) vackra och innehållsrika foton från förr.

Anja Petersen, Helsingborg

Flicka i blått – vänbok till Birgit Rausing. Birgitta Olofsson (red.). Carlssons, Stockholm 2004. 299 s., ill. ISBN 91-7203-645-1.

Denna vänbok på 80-årsdagen till Birgit Rausing, konsthistoriker, konstkritiker och stordonator till svensk humanistisk forskning, änka efter lundaarkeologen och industrimannen Gad Rausing, är en antologi av hög klass, sympatisk i tonen och intressant att ta del av, inte minst för en uppsvensk läsare, eftersom innehållet med dess sydsvenska tyngdpunkt har en extra exotisk charm. Arkeologin har en central plats. Berta Stjernqvist granskar ett glasfynd från Uppåkra och Märta Strömberg skriver om järnsmide med utgångspunkt från Smidesmuseet i Gislöv på Österlen. Louise Vinge berättar fångslande om jakten på illustrationsmaterial

till Skånes litteraturhistoria. Eva Österberg funderar över vänskapens villkor förr och nu. Paul Åström och Rätus Luck behandlar Rilkes besök i Sverige 1904, närmare bestämt på Borgeby och i Jonsered, ett ämne som starkt intresserat Birgit Rausing och som hon behandlat i sin bok 1989 om brevväxlingen mellan Rilke och den skånska målarinnan Tora Vega Holmström. Några av vänbokens bidrag föreligger i engelsk, tysk eller fransk språkdräkt. Kontrasterna är stora mellan bidrag med högakademisk framtoning och anspråkslösa självbiografiska berättelser. Ibland är det de senare som gör starkast intryck på läsaren, t.ex. Kristina Lindells mycket läsvärda och spännande berättelse om sin vårtermin som 17-årig lärarinna på 1940-talet för sex elever i en byskola på Emtö i Gryts skärgård, en berättelse som nästan återkallar 1800-talsstämmingar från det strindbergska Kymmendö.

För en etnolog är det särskilt givande att ta del av Maj Nodermanns och Nils-Arvid Bringéus bidrag. Båda rör sig på den folkliga konstens område. Nodermann diskuterar den medeltida Rolandsfiguren och dess förekomst på hälsingska väggbonader. Bringéus analyserar en Sunnerbomålning från 1800-talet och tycker sig också kunna spåra dess upphovskvinna. Det handlar väl mer om en kvalificerad gissning än bindande bevisföring. Men artikeln, liksom även Nodermanns, visar vad mycket ny och oväntad kulturhistorisk information man alltjämt kan utvinna ur det rika folkliga bonadsmåleriet.

Det finns inte utrymme här att nämna alla vänbokens bidrag. Men jag kan inte låta bli att nämna den artikel som gjort starkast intryck på mig, nämligen Birgitta Odéns "Konsten att riva ålderstrappan". Artikeln är ett synnerligen läsvärt angrepp på den statliga utredningen "Äldrepolitik för framtiden" (SOU 2003:91). Samma politiker, som under många år låtit förtidspensionera 100 000-tals människor långt före pensionsåldern för att försköna arbetslöshetsstatistiken, börjar plötsligt tala om människors rätt att arbeta till 80 års ålder utan att låtsas om det biologiska åldrandet, där pensionering i stället ses som en form av "ålderism", förakt för gamla. Bakgrunden är naturligtvis det desperata behovet av fler yrkesverksamma för att rädda socialstaten. Odéns kritik av utredningen, inte minst försöken att blanda bort de biologiska korten, är förödande.

Mats Hellspång, Stockholm